

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Особливої актуальності набуває оцінка платоспроможності підприємства, як найважливішої умови їх діяльності. Оцінка рівня платоспроможності є основою для прогнозування можливостей підприємства вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання. Постійне дослідження платоспроможності підприємств дозволяє визначити ефективність управління фінансовими ресурсами.

Проблеми щодо оцінки платоспроможності підприємств розглядалися в роботах багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, серед яких були: В.З. Бугай, В.М. Вовк, Н.М. Давиденко, А.П. Дорошенко, Л.А. Лахтіонова, Є.В. Мних, Є.А. Носова, М.Г. Чумаченко та інші. Аналіз наукових праць засвідчив, що існують потреби удосконалення підходів до розрахунку показників платоспроможності підприємства.

Одне із найпоширеніших визначень платоспроможності – це можливість підприємства наявними грошовими коштами (ресурсами) своєчасно погасити свої короткострокові зобов'язання [1, с. 53]. Більш ширше визначення наведено в науковій літературі, сутність якого полягає у тому, що платоспроможність підприємства характеризується його можливостями здійснювати чергові платежі і виконувати грошові зобов'язання за рахунок готівкових коштів і активів, достатніх для розрахунків [2, с. 110].

Отже, платоспроможність являє собою здатність підприємства у повному обсязі й у визначений термін розраховуватися за своїми зобов'язаннями з допомогою грошових ресурсів та інших активів і спроможність здійснювати безперервну фінансово-господарську діяльність.

Завдяки платоспроможності позитивного впливу набуває виконання виробничих планів, а також забезпечення потреб виробництва усіма необхідними ресурсами. Для стійкості підприємства в умовах ринкової економіки, необхідно добре знати, як слід здійснювати управління фінансами, якою повинна бути структура капіталу за складом та джерелами утворення, яку частку повинні займати власні кошти, а яку - позичкові. Головною метою аналізу платоспроможності є своєчасне виявлення та усунення недоліків у фінансовій діяльності, а також пошук резервів покращення фінансових можливостей підприємства.

Показниками, які свідчать про наявність низької платоспроможності підприємства є наявність:

- недоїмки з платежів до бюджету;
- непогашених у встановлений строк банківських кредитів;
- простроченої заборгованості підприємства робітникам і службовцям із заробітної плати і прирівняних до неї платежів;
- заборгованості працівникам за матеріальні цінності і послуги, не сплачені в строк.

В залежності від часової ознаки, розрізняють ще два види платоспроможності: поточну, яка склалася на певний момент часу, та перспективну, що може очікуватись в короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі.

Перспективна платоспроможність забезпечується погодженістю зобов'язань і платіжних засобів на період прогнозного періоду, який, у свою чергу залежить від складу, обсягів і ступеня ліквідності поточних активів, а також від обсягів, складу і швидкості дозрівання поточних зобов'язань до погашення. При внутрішньому аналізі платоспроможність прогнозується на підставі вивчення грошових потоків. Зовнішній аналіз платоспроможності здійснюється, як правило, на основі вивчення показників ліквідності [3, с. 60].

Поточна платоспроможність свідчить про наявність у достатньому обсязі коштів та їхніх еквівалентів для розрахунків за кредиторською заборгованістю, що вимагає негайного погашення. Основними індикаторами поточної платоспроможності виступає наявність достатньої суми коштів і відсутність у підприємства прострочених боргових зобов'язань [4, с. 276].

Оцінку платоспроможності проводять як зовнішні, так і внутрішні користувачі інформації. Внутрішні користувачі розраховують показники платоспроможності з метою оцінки та прогнозування діяльності підприємства на перспективу. Зовнішні – користувачі аналітичної інформації, зокрема:

- банківські установи – з метою оцінки рівню кредитоспроможності підприємства.
- інвестори, ділові партнери повинні мати інформацію стосовно фінансових можливостей підприємства за умов надання йому комерційного кредиту, позик або відстрочки платежу [4, с. 58].

Існує безліч заходів та засобів, що можуть забезпечити підвищення платоспроможності та підтримку ефективної господарської діяльності. Однак можна виділити декілька головних, зокрема до них належать:

- зміна складу керівників підприємства та стилю управління;
- оптимізація дебіторської заборгованості, зниження витрат підприємства;
- обґрунтування необхідної чисельності персоналу;
- інвентаризація активів підприємства;
- продаж зайвого устаткування, матеріалів і залишкових товарів;
- реструктуризація боргів перетворенням короткострокової заборгованості в довгострокові позики або іпотеки;
- удосконалення організації праці;
- проведення капітального ремонту, модернізації основних фондів, заміни застарілого устаткування;
- продаж незавершеного будівництва;
- запровадження прогресивної технології, механізації та автоматизації виробництва [5, с. 15].

Рівень платоспроможності підприємства визначає загрози та ризики щодо збитковості та виникнення кризи неплатежів, а отже має вагомий вплив на життєздатність та прибуткове функціонування підприємства.

Таким чином платоспроможність виступає однією із найважливіших характеристик діяльності підприємств у сучасних умовах, адже на сьогодні оцінка платоспроможності виступає вагомим інструментом визначення становища підприємства на ринку товарів, капіталів та цінних паперів. Платоспроможність формується під впливом значної кількості факторів, що можна розподілити на зовнішні та внутрішні, які в свою чергу взаємопов'язані між собою та можуть впливати на результати діяльності підприємства у різних напрямках. Зворотнім до платоспроможності виступає поняття неплатоспроможності, яке в свою чергу характеризує неспроможність суб'єкта підприємницької діяльності виконати свої грошові зобов'язання перед кредиторами після настання встановленого строку.

Список використаних джерел

1. Шморгун Н.П. Фінансовий аналіз: навч. посібник /Н.П. Шморгун, І.В. Головка. – К.: Центр учбової літератури, 2006. – 53с.
2. Косова Т.Д. Фінансовий аналіз : навч. посібник. /Т.Д. Косова, І.В. Сіменко та ін. – К., Центр учбової літератури, 2013. – 110с.
3. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: [навчальний посібник] ; частина I / Ю. М. Тютюнник ; 2-ге вид., перероб. і доп. – Полтава : РВВ ПДАА, 2014. – 276 с.

4. Богацька Н.М. Методичні підходи до оцінки платоспроможності сучасних підприємств [Текст] / Н.М. Богацька // Економічний простір. – 2010. – № 41. – С. 212-222.
5. Богацька Н.М., Галюк О.В. Фінансовий стан підприємства та шляхи його покращення в бізнес-процесах підприємства / Н.М. Богацька, О.В. Галюк // Молодий вчений. – 2013. – № 2. – С. 12-16.